

Kongl. Maj:ts

Nådige

Örordning,

Angående

Skrif- och Tryck-friheten;

Gifven Stockholm i Råd- och Kamraren then 2. Decembr.
1766.



UNIVERSITETS
BIBLIOTEKET
LUND

Cum Gratia & Privilegio Sæ R:æ Maj:ts.

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet.

(H.) Jeer. Sv. L.
Färfattur.
2/12 1766.

S ADOLPH FRIEDRICH med GUDS
Nåde, Sveriges, Götthes och Wendes Ro-
nung ic. ic. ic. Ursvinge til Norge samt

Hertig til Schleswig-Holstein, ic. ic. Gjøre witterligt,
At så Wi eftersinnet then stora bättnad Allmänheten af en rättssakens
Skrifwe- och Tryck-frihet tillstyr, i thet en obehindrad inbördes uplys-
ning uti hwarje handa nyttiga ämnen, icke allenast länder til Wetenskap-
pers och goda slögders upodling och utspredande, utan ock gifwer en hwar
af Wäre trogne undersätare ömrigare tillfälle, at thes bättnad känna och
värdera et wisligen inrättadt Regeringssätt; Afwen som ock thenna fri-
het bör anses för ett af the bästa hjelpemedel til Sedernas förbättring och
Laglydnadens befrämjande, så missbruk och olagligheter genom trycket
blifwa för Allmänhetens ögon ådagalagde; Så hafwe Wi i Nader fun-
nit the förre i thetta mål gjorde författningar tarfwa then behöriga rät-
telse och förbättring, at all twetydighet och ett sådant twång, som med
thet påsyftade ändamålet ej bestå kan, måge utur wägen rödjäs.

I sådant afseende, och sedan Wi häröfwer inhämtat Rikssens Stän-
ders underdåniga utlåtande, hafwe Wi i Nader godt funnit, at thet tillförene
inrättade Censors - Ämbetet, nu mera aldeles bör uphöra, samt ej eller
Wårt och Rikssens Canslie - Collegio hädanefter tillkomma, at öfwerse,
gilla eller ogilla the til tryckning ärnade Skrifter, utan komma Autho-
rerne sjelfwe, jemte Boktryckarne, för thet som i trycket utgifwes, efter
thenna Wår Nådiga Förordning, hwarigenom the förra Stadgar om Cen-
suren aldeles uphåfwas, at ansvarige wara; Dock hwad angår skadelige
Böckers införande och försäljande på Boklädorne, förblifwer tillsynen the-
öfwer hädanefter hos Wårt Canslie - Collegium och wederbörande Con-
sistorier, som äga theröfwer hand hålla, at ej någre förbudne och förföris-
ka Böcker, antingen uti Theologiska eller andre ämnen, måge få ut-
spridas.

§. 1. Ingen ware tillåtit något skrifwa eller genom trycket utgif-
wa, som strider emot Wår rätta Tro's bekännelse och then rena Evange-
listas Lära; Hwar, som themed beträdes, ware til tryckhundrade Da-
ler Silfvermynts böter förfallen.

Innehåller Skriften smädelse emot Gud, warde dömd efter All-
män Lag. Och på thet irrige lärosäters insmygande thes bättnad före-
kommas må, skola alla Manuscripter, som i någor måtto angå Lära och
wåra Christendoms - stycken, förut af närmaste Consistorio öfwerse, och
ingen Boktryckare, wid tvåhundrade Daler Silfvermynts wite sig för-
drifta, at utan Consistorii påskrifne tillåtelse, hwilken ock tillika tryckas
bör, sådane skrifter genom trycket utgifwa.

§. 2. Sweba Rikes oryggeliga Grundlag är, at en Konung skall vara: Han och ingen annan regera Riket sino med och icke utan, mindre emot Rikens Råds råde, efter the af Ständerne gillade och faststälte Lagar, samt efter Honom Theß Manlige Bröst-Arswingar, på sätt, som Rikens Ständers Förening, angående Successionen af år 1743. förmår: At ingen annan Magt må äga Lag stifta eller förändra, än Rikens Lagligen församlade Ständer, likmätigt theas Riksdagsmannas Fullmakt: At ej något Stands Privilegier, utan med alla fyra Ständens enhällige samtycke kunna widröras eller förändras: Ej nya skatter och utlagor, utom Rikens Ständers wettskap, fria wilja och samtycke, Riket påläggas, samt the förutan, hwarfen Krig få begynnas, eller Rikens Mynt til Skrot och Korn, förhöjning eller afslag undergå: såsom ock, Rikens Råd hwar för sig äro altid Ständer för sine inför Kongl. Maj: gifne Rådslag, samt Embetsmän för theas förrättningar, til ansvar skyldige.

Theße Grundlagar, med flere, som Rikens Ständer för oryggelige faststaldt, eller fastställandes warda, må ingen sig fördrifta genom skrifter eller tryck i någon mätto bestrida eller anfakta, wid Trehundrade Daler Silfwermynts böter.

§. 3. Djerfwes någon i utgifna skrifter bruka lastande eller förfärliga omdömmen, om Os och Wårt Konunga-Hus, eller göra någon Konungens och Rikets Råd sådane tilwitelser, som å theas ära gå, eller eljest smådeliga äro, warde dömd efter Allmän Lag.

Förgriper sig ock någon på förberörde sätt emot Rikens Ständer, then skal, efter brottets större eller mindre grofhet, antingen til lifwet straffas, eller med annan swår kropps plikt beläggas.

Skrifwer någor smådeskrift, eller thet eljest skymfeligt och förfärligt är, mot Rikets Ambetsmän, eller någon annan Medborgare, plikte efter Allmän Lag. Så ware ock ingen tillåtit, at i allmänna skrifter sig betjena af smådeliga utlätelser om Krönte Huswuden eller theas närmaste Blodsförwanter och samtida Regerande Magter; icke eller at skrifwa och i trycket utfbra något, hwarigenom en uppenbar last framläggas eller försvaras, och således med ärbarhet, en rättssakens naturlig och Christelig Sedolära, samt theß grunder, icke öfwerensstämmar; Hwar som håremot bryter, ware til Trehundrade Daler Silfwermynts böter förfallen.

§. 4. Boktryckaren utsätter på Titulbladet Författarens namn, så framt thenne ej åstundar vara onämnd, hwilket icke förnekas bör, och tage Boktryckare i sådan händelse til sin säkerhet, hans skrifteliga bewis, at han skriften författat; Dock bör altid, ehwad skriften är utan namn, eller icke, therå sättas Boktryckarens egit och Stadens namn, ther tryckningen sedt, jemte Urtalet: Försummar Boktryckare thet, böte Trehundrade Daler Silfwermynt.

Är Skrifften utan namn och gitter ej Boktryckaren bewisligen Met
uppgifwa, när åtal therå göres, stånde sjelf i alt thet answar, som Skrif-
tens författare stå bords; Men gitter han Authoren uppgifwa, ware från
alt answar fri.

Äf alt hwad som tryckes, ware Boktryckaren skyldig, at efter för-
ra wanligheten aflemna Sex Exemplar, så snart the äro tryckte, theraf
Wårt och Rikens Canglie-Collegium, Riks-Archivum, Wårt Bibliothe-
que och alla trenne Academierne i Riket, hwar sitt Exemplar undfår:
Försummar Boktryckaren thetta, böte Etthundra Dal. Silfvermynt:
Och på thet förbrytelse emot thenna Wår Nådiga Förordning, må we-
derböriligen befrade warda, skal thet icke allenast tilhöra Wår Justitiæ Can-
celler samt wederbörande Ombudsmän och Fiscaler, at therpå hafwa ett no-
ga inseende, samt befordra then brottslige til Laga nåpst; Utan wele Wi
ock tillåta, thet hwar och en af Wåre trogne undersåtare må åga rättig-
het, at i sådan sak, som angår brott emot thenna Förordning, talan för-
ra, hwilket altid bör ske på ordenteligt sätt wid wederbörande Domstol,
efter föregången Laga stämning, och Parterne å ömse sidor theras Laga
Rättegångs förmoner få til godo njuta; Åge ock Domaren genast wid
Rättegångens början at pröfwa, huruvida skal wara kan, at alla besinte-
liga Exemplar af then öfverklagade Skriften måge til sakens slut under
qwarstad och säkert förwar ställas: Warder Skriften sluteligen för skadelig
och förbuden ansedd, böra alla Exemplaren confisceras och förstöras. Finnes
åter Käranden utan tilsäckerliga skal hafwa åtal gjordt, stånde han samma
straff, som then anklagade bords undergå, om han brottslig varit, och
uprätte therjemte allan skada.

§. 5. Hwad Wi således i the trenne förståndde §. §. i Råder ty-
deligen stadgat om thet, som i Skrifwande och tryck bör aftas förbudt,
må ingen utom thes bokstafweliga innehåll på något sätt draga eller för-
tyda, utan bör alt hwad theremot icke klarligen strider, anses lofgifwit
at Skrifwa och Trycka, på hwad språk eller uti hwad Skrifart thet kan
wara författadt, antingen uti Theologiska ämnen, Sedoläran, Historien,
eller någon af the lärda Wetenskapen, angående then allmänna eller en-
skildte hushållningen, Collegiers och Ambetsmäns gjöromål, Societeter
och Samfund, Handel, Naringar, Slögder och Konster, hwarjehanda
Uppgifter och inrättningar, med mera sådant, som til Allmänhetens nytta
och uplysning lända kan: Afwen som ock ingen förmenes utgifwa afhand-
lingar angående Rikens Allmänna Rätt och thertil hörige stycken, ther-
uti en hwar, allenast Skriften ej i någor måtto fränker the i 2:dra §.
här ofwanföre nämde tryggelige grunder af Regements Författningen,
må åga obehindrad frihet at uppgifwa sine tankar om alt, som Medbor-
gares både rätt och skyldigheter rör, samt til någon förbättring eller
förekommade af skadelige följder tjena kan; hwilken frihet ock bör sträcka
sig

fig til alla Lagar och författningar i gemen, som redan faststälte äro, eller hädanefter stadgade warda.

Ware ock i lika måtto tillåtit, at skrifa och trycka låta om Rikets förbindelser med andre Magter, samt fördel eller skada af Äldre eller Nyare Förbund, eller therom gjorde Propositioner: I hwilket afseende jemwål alla med Grämmande Magter slutne Afhandlingar måge få tryckas, dock ej någon del theraf, som hemlig wara bör; Mindre må thet förnekas at om andre folkslags Borgerliga författningar, theas fördelar, affigter, Handel och hushållning, styrcka och swaga, Synne och Seder, bedrifter och mistag, antingen särskildt, eller jemnförelsewis, något afhandla och trycka låta.

§. 6. Under thenna Tryckfrihet kommer thennäst at begripas alla Skriftwärlingar, Species Facti, Handlingar, Protocoll, Dommar och Utslag, lika ehwad the til then förslutne tiden äro hörande eller hädanefter begynnas och fortsättjas, företes, föras och utfärdas både för, under och efter Rättegången wid Under-Domstolar, Hof- och Öfwer-Rätter, Collegier, Wåre Befallningshafwande, Consistorier eller andre publique Wärl, samt utan åtskildnad af målens egenskap, antingen these äro Civile, Criminelle, Ecclesiastique eller eljest Religions stridigheter i mer eller mindre måtto rörande; Afwen ock Äldre och Nyare Beswår och Förklaringar, Deductioner och Contra Deductioner, som til Wår Justitiæ Revision blifwit ingifne och ingifwas, jemte the i Wår Nedre Revision hållne Protocoll, lika med the Åmbets Bref och Memorialer, hwilka i från Justitiæ Cancellarens Expedition redan blifwit utfärdade, eller framdeles kunna utfärdas: Dock at ej någon må belastas at utlösa och trycka mer af alt thetta, antingen in Extenso eller uti sammandrag såsom en Species Facti, än han thet sjelf åskar och för nödigt finner, och hwilket uppå anmälan therom, genast bör utlemnas til en hwar som sig therom anmäler, wid answar som uti nästföljande §. sägs: Men uti Brott-mål, hwilka genom wånlig förlikning enskildte Personer emellan bilagde blifwit, må ingen utan Parternes bifall, så länge the ännu lefwa, thenne frihet nyttja; Afwen som i fall något, som rörer grofwa mindre kände misgärningar och styggelser, hädelser emot Gud och Werldslig Öfwerhet, leda och listiga påfund wid these och andre swåre Brott-mål, Widsepelser och annat dylikt, skulle i Ransakningar eller Dommar insyta, bör sådant aldeles uteslutas.

§. 7. Emedan ett på Dag grundadt Votum icke behöfwer dölas, ther Utslaget intet annat är än Domarens röst: En rättwis Domare ej eller har at frukta för Menniskor, när han äger ett tryggt samwete, twårt om thet gläder honom, at hans omåldughet blifwer känd, och therigenom hans heder ifrån mistankar och widriga omdömen tillika bewaras; Alltså at förekomma the flere slags åfwenlyrliga följder af

öbetänksamma omröstningar, finne Wi theßlikes i Råder för godt, thet måge the, under en ej mindre onödig än skadelig tysthet nu mer icke längre hållas; Swarföre, ehö som sig anmäler, ehvad han har del i saken eller ej, at uti mål, hwar som hållt votering förewarit, wilja låta trycka äldre och nyare omröstnings Protocoll, må the så snart Dom eller Utslag i saken fallit, genast emot lösen utgifwas, så wid hwart och ett Votum, then voterandes hela namn bör tillika tydeligen utsättas, antingen thet är wid Under-Domstolarne, eller Hof- och Öfwer-Rätterne, Collegierne, Executions-Säten, Consistorierne, eller andre Publique Wärf, och thet wid förlust af Ämbetet för then som thetta wägrar, eller sig i någor måtto häremot sätter; Kommandes i följe häraf tysthets Eden at hädanefter i thenna del jemkas och rättas.

§. 8. Med Herrar Rikssens Råds egne Voteringar, förutan i the mål, som hemlige Ministerielle Ärenden angå, så ock med Betänkanden och Förklaringar öfwer the ansökningar eller beswår, som hos Rikssens Ständer anmälas skola, eller anmälte blifwit, wære, på enahanda grund och sätt, som i föregående §. omförmåles, Lag samma.

§. 9. Jemte Rättegångs och andre öfmannämde Handlingar skal thet ock stå hwar och en Part fritt, som hafwer någon sak eller något annat theß rättighet rörande mål uti hwad Domstol eller Publick Wärf thet wara må, såsom ock in för Öf Sjelfwe, Rikssens Ständer, theras Deputationer och Utskott, til at theröfwer låta trycka en Berättelse eller så kallad Species Facti, med the thertil hörande Handlingar, som han för sig nödigt pröfwar: Doct at han härutinnan håller sig wid sanningen, så färt honom wara må at undwika thet ansvar, som Lag förmår.

§. 10. Yttermera warder Tryckning tillåten af alla the Domar och Utslag, Resolutioner, Rescripter, Instructioner, Constitutioner, Reglementer och Privilegier, med mera dylikt af hwad art och beskaffenhet the wara måge, som för thetta års utgångne, och än vidare utgå ifrån Wår Råd-Cammare och Canslie Departemens eller Expeditioner, samt Wäre och Rikssens Hof- och Öfwer-Rätter och Collegier tillika med the- ras och andre Ämbetsmäns Ämbets Bref; Hit höra ock alla Societeters och Wårks samt enskildte Personers Memorialer, Ansökningar, Projecter och Förslager, Betänkande, Beswår, med Utslag och Swar therå, såsom ock alla Ämbetsmäns bewisliga så Daglige som olaglige gåromål och förrättningar, med hwad sig therwid tildragit, nyttigt eller skadeligt. Och bde til then ändan uti alla Archiver fri tilgång lemnas, at sådane Handlingar så in Loco affskrifwa eller i bewittnad affskrift utbekomma; Och thet wid ansvar til görandes, som uti 7. §. af thenna Förordning stadgad är.

§. 11. Alla Riksdags Relationer ifrån hwad ort och ställe the än blifwit för thetta utfärdade, måge också få tryckas, af hwem som helst sig thetill anmäler, dock at hwad theruti omförmåles, som under Operation eller Afhandling med och på främmande orter hemlighet kräfwet, ej må utleswereras och allmänt göras. The Riksdags Relationer åter, som framdeles komma at afgifwas, wele Wi Nådige försorg thesom hafwa, at the på lika sätt måge genom trycket utkomma, i så god tid, innan hwarje härefter infallande Riksdags början, at en och hwar må äga tillfälle, ej mindre at om tillståndet i Riket göra sig i möjligaste måtto underrättad, än at sedermera medelst nödige erindringar samt nyttige förslager och uppgifter kunna til Allmänt wäl thesto lättare bidra: Swarförutan the Memorialer och Dictamina ad Protocollum, som til Riksfens Ständer ingifwas, jemwål fritt måge tryckas af hwem thet helst öskar. Afwenledes tillåtes at trycka Deputationernes Betänkande med thesas Protocoller och voteringar, på sätt som 7. §. förmår, dock ej förr än Betänkanden til Plena äro ingifne. Och som Regerings sätet fordrar, at alt blifwer lagligen afgjort, och at alle Wäre trogne undersätare må warda öfwerlygde om thesas Gullmågtiges redelige upförande, wid Riksdagarne; Så lemnas frihet at trycka alla Ständens Protocoll och Voteringar på förenämnde sätt, hwilket äfwen ware sagt om alt hwad ifrån Secrete-Utskottet til Plena inkommer, jemwål ock Wäre egne til Riksfens Ständer ingifne Nådige Propositioner, som ej innehåller något hwad hemligt wara bör.

§. 12. En sanfärdig Historia om framfarne Konungar och Regenter samt thesas Ministrer, har både i äldre och senare tider hos the mästa folkslag warit högt ättad, såsom närmast ledande til wigtiga förremål, at meddela the Regerande Herrar och Personer tänkwardige efterdomen af wisliga och lofwärda bedrifter, men theremot högstnödiga warningar emot förhastade, obetänkte, illfundige eller ock grymme och neslige rådslag och gärningar, såsom ock at the lydande kunna af förriga Regements handlinger, the them tillståndige skyldigheter, fri- och rättigheter, samt Allmän och enskildt säkerhet thesto bättre efterkomma, känna, förstå, värda och förswara. Nu på thet uti sådana Historiske arbeten ej något saknas måtte, som til thesas fullständighet tjena kan, wele Wi jemwål i anseende til them utsträcka friheten i pennor och Tryck så långt, at alla the synnerliga dels hemlige, dels mer bekante handlinger eller bekante Anecdoter, hwilka under framfarne Regeringar, så här i Riket som annorstädes sig tildragit, måge tillika med Politiska Reflectioner öfwer the samma få allmänna göras.

§. 13. I öfrigit wele Wi i Näder härmed än ytterligare förklara, at som thet blefwe för widlyftigt at alla förefallande ämnen, mål och ärenden så noga utsätta, är Wår Nådige wilje och Befallning, thet
samt

samtelige Våre trogne undersåtare måge åga och nyttja en fullkomlig och obehindrad frihet, at uti Tryck allmänt kunnogt göra allt hvad som genom the trenne första S. S. eller eljest uti thenne Vår Nådige Förordning icke finnes uttryckeligen förbudt, och at ännu mindre något, som öfver alla här frammanföre utmärkte tillåtelige mål och årender kan blifwa anmärkt, påmint eller eljest reflections-wis i dags ljuset framlagt, någonsin må under förewändning at innebära tadel, fländer eller Critique, förkastas, eller ifrån Trycket uteslängas.

S. 14. Och på thet Våre trogne undersåtare framgent må om thenne utstakade Skrif- och Tryckfrihets ofwikeliga bestånd åga all then fullkomliga trygghet som en oryggelig Grundlag medförer, finne Wi godt härmed förklara, thet ingen ehö han wara må, wid Vår Konungsliga Gnåde skal sig understå, någon then ringaste förtydning eller inskränkning af thetta Vårt Nådiga Förordnande tillsyrka, mindre at af egen myndighet til en sådan inskränkning i mer eller mindre måtto, försök göra, samt at Wi icke ens Sjelfwe wele tillåta någon then minsta ändring, rubbning eller förklaring, som til Skrif- och Tryckfrihetens inskränkning leda kan.

S. 15. The uti thenna Vår Nådige Förordning utsatte Böter komma at delas til Trestiftes.

Thet alle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera wißo hafwe Wi thetta med Egen Hand underskrifwit, och med Vårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholm i Råd- Cammaren then 2. Decembr. 1766.

ADOLPH FRIEDRICH.

(L. S.)

Joh. v. Heland.